

Nr 167.

Av herr Ewerlöf m. fl., om upphävande av förordningen om särskild avgift vid vissa investeringar samt av förordningen med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt.

I de två likalydande i anledning av proposition nr 252 till 1952 års riksdag väckta motionerna I: 540 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 709 av herr Hjalmarson m. fl. yrkades, att riksdagen för sin del måtte avslå det vid nämnda proposition fogade förslaget till förordning med bestämmelser om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt samt upphäva förordningen den 14 december 1951 (nr 794) om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift).

Bevillningsutskottet hemställde i sitt betänkande, nr 60, i anledning av ovannämnda proposition, att omförmälda motioner måtte avslås. Utskottet var emellertid icke enhälligt. I en vid betänkandet fogad reservation av herr Velander m. fl. anförde dessa reservanter, att de ansågo att utskottet bort hemställa om bifall till de i motionerna framförda yrkandena, och i en reservation av herr Spetz m. fl. hävdades, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte dels avslå omförmälda förslag till förordning rörande värdering av varulager dels ock förordna, att förordningen om investeringsavgift skulle upphöra att gälla med utgången av 1952; dock att förordningen fortfarande skulle gälla i fråga om 1953 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1953.

Enligt riksdagens i överensstämmelse med utskottets hemställan fattade beslut gälla således de ifrågavarande tillfälliga bestämmelserna rörande värdering av varulager för kalenderåret 1953 och motsvarande räkenskapsår, och skall investeringsavgift utgå för investeringar, som verkställas under nämnda beskattningsperiod. Endast såvitt angår kalenderåret 1952 och motsvarande räkenskapsår sattes bestämmelserna angående värdering av varulager ur kraft.

I ovanberörda motioner erinrades om att båda ifrågavarande skatteförfattningar uteslutande motiverats av »samhällsekonomiska skäl» och att den fiskaliska synpunkten icke på något sätt ställts i förgrunden vid författningarnas tillkomst. Just de samhällsekonomiska överväganden, som på sin tid använts som motiv för införande av bestämmelser om inskränkning i rätten till fri lagervärdering och investeringsavgift, borde emellertid, enligt Bihang till riksdagens protokoll 1953. 3 saml. Nr 167—176.

vad motionärerna underströko, i dåvarande läge — början av sista december — vara tillräckligt skäl för deras samtida och omedelbara avveckling. Konjunkturen vore en annan, företagens bedömningar av konjunkturen likaså.

Vad sålunda och i övrigt i ovanberörda motioner anförts till stöd för däri framställda yrkanden äger enligt vår mening alltjämt giltighet. Sedan frågan om bibehållande av de båda ifrågavarande skatteskräpande åtgärderna senast var föremål för riksdagens prövning, har konjunkturutvecklingen gått i en sådan riktning, att de starka skäl, som redan tidigare förelagat mot desamma, ytterligare vunnit i styrka. Vi åberopa i detta hänseende den redogörelse för det aktuella konjunkturläget, som finnes i den vid bil. 1 till statsverkspropositionen fogade nationalbudgeten för år 1953, och vilja i detta sammanhang särskilt understryka nationalbudgetdelegationens uttalande (s. 20), att en intensifierad rationalisering med åtföljande kostnadsnedpressning inom industrien i förening med en lyckosam exportoffensiv kan vända den hittillsvarande ofördelaktiga utvecklingen i en annan riktning. Vidare erinra vi om delegationens uttalande (s. 82), att »strävandena att upprätthålla den fulla sysselsättningen primärt måste taga sikte på att förbättra det svenska näringslivets konkurrenskraft gentemot utlandet». »Medvetandet om», fortsätter delegationen, »vilka svårigheter den svenska exporten skulle möta vid en internationell konjunkturnedgång och vilka konsekvenser detta skulle få för produktion och sysselsättning inom landet, ger ett särskilt eftertryck åt värdet av att *den närmast framförliggande perioden* (kursiverat av oss) kan begagnas för energiska insatser i syfte att skapa betingelser för en gynnsam pris- och kostnadsutveckling i framtiden.»

Finansministern förklarar också i statsverkspropositionen, att han finner det ytterst angeläget, att näringslivet genom fortsatt rationaliseringsverksamhet söker sänka sina kostnader och därmed ökar vårt lands konkurrensförmåga, en uppfattning som han för övrigt ytterligare underströk i sin offentligen framförda kommentar till budgetförslaget: vad det nu *främst* gällde var att nedpressa kostnaderna inom industrien.

Finansministern anser emellertid, att en hel del i detta syfte kan vinnas utan kostnadskrävande investeringar och finner alltjämt tidpunkten icke vara inne för avveckling av den kostnadsfördyrande investeringsavgiften. Endast om det ekonomiska läget förändras ytterligare i depressiv riktning, bör enligt finansministerns mening en omprövning av investeringsavgiften ske, trots att han själv konstaterar en påtaglig avmattning av investeringsviljan inom den enskilda sektorn av näringslivet. Vad bestämmelserna rörande begränsning av rätten till fri varuvärdering beträffar anser han lämpligt att företagen, åtminstone tills vidare, skola arbeta under trycket av dessa mot spekulativa lagerinköp riktade bestämmelser, ehuru den tidigare tendensen till sådana inköp vitsordas ha upphört.

Mot bakgrunden av nationalbudgetdelegationens ovan återgivna uttalanden och finansministerns klart uttryckta uppfattning angående önskvärdheten av en kostnadsnedpressning inom industrien finna vi hans vakthållning om ett fortsatt bibehållande av investeringsavgiften och inskränkningen i rätten till fri varuvärdering svårförklarlig.

Om de privata investeringarna, såsom finansministern anser, alltjämt skulle befinna sig på en hög nivå trots att den privata investeringsviljan försvagats, har detta förhållande självfallet väsentligen sin grund i det av nationalbudgetdelegationen påtalade förhållandet, att industriinvesteringarna till en betydande del äro bundna, i det att de utgöra fortsatt arbete på byggen som redan påbörjats och anskaffande av maskiner som redan beställts. Den investeringshämmande effekten av avgiften blir vid sådant förhållande ringa eller ingen, dess kostnadsfördyrande verkningar äro däremot obestridliga och framstå i nuvarande läge med särskild skärpa såsom samhällsskadliga. Kreditrestriktionerna — men framför allt den ekonomiska utvecklingen i dess helhet — har skapat ett läge, som gjort ytterligare investeringshämmande åtgärder obehövlige, samtidigt som i detta läge skadeverkningarna av den kostnadsfördyrande avgiften bli alltmer accentuerade. Det råder enligt vår mening intet tvivel om, att investeringsavgiften i nuvarande läge motverkar sitt syfte och därför omedelbart bör upphävas, så att investeringar under innevarande år icke bliva belastade därmed.

Den ståndpunkt finansministern i statsverkspropositionen intagit till förevarande frågor är desto mer svårförklarlig som den även står i motsatsförhållande till den uppfattning om vad läget kräver, som han i annat sammanhang låtit komma till uttryck. Den 19 sistlidne december hemställde han om bemyndigande att tillkalla sakkunniga med uppdrag att verkställa utredning rörande utformningen av statliga stödåtgärder i syfte att stimulera avsättning, produktion och sysselsättning inom näringslivet.

Han anförde därvid inledningsvis till statsrådsprotokollet, att det ekonomiska läget i vårt land under det senaste året undergått en påtaglig förskjutning. Utsikterna för det nu innevarande året voro mycket svårbedömbara. I första hand, anförde finansministern vidare, måste det vara en uppgift för samhället att genom den allmänna ekonomiska politiken och andra åtgärder söka upprätthålla den normala verksamheten inom näringslivet och därigenom bevara den fulla sysselsättningen. Åtgärder från statsmakternas sida av mera speciell karaktär i syfte att stimulera produktion och avsättning inom näringslivet borde bli föremål för ingående prövning. Tyngdpunkten i samhällets insatser i produktionsstimulerande syfte borde läggas på olika former för stöd åt företagens rationalisering. Sålunda borde stöd kunna lämnas till genomförandet av rationaliseringsfrämjande och kostnadssänkande investeringar, som gjorde det möjligt för företag att hålla sin normala verksamhet i gång och som vad beträffade exportföre-

tagen kunde förbättra deras konkurrensläge på exportmarknaden. Såsom exempel på en utväg att åstadkomma ökad sysselsättning och främja exporten nämndes särskilt produktion för ökad lagerhållning för export.

Enligt vår bestämda uppfattning bör man rimligen kunna begära åtminstone så pass mycken konsekvens i statsmakternas handlande, att dessa först avlägsna genom egna åtgöranden tillskapade *hinder* för rationalisering, kostnadsbesparingar och lagerökning, innan statliga positiva *stödåtgärder* för stimulerandet av dylika samhällsgagneliga strävanden på grund av det inträdda läget befinnas aktuella och måste tagas under övervägande.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställa vi,
att riksdagen måtte antaga följande

1) *Förslag*
till

förordning angående upphävande av förordningen den 14 december 1951 (nr 794) om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift).

Härigenom förordnas, att förordningen den 14 december 1951 (nr 794) om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift) skall omedelbart upphöra att gälla.

2) *Förslag*
till

förordning angående upphävande av förordningen den 19 december 1952 (nr 755) om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt.

Härigenom förordnas, att förordningen den 19 december 1952 (nr 755) om värdering av varulager vid 1954 års taxering till statlig och kommunal inkomstskatt skall omedelbart upphöra att gälla.

Stockholm den 27 januari 1953.

K. G. Ewerlöf.

Harald Nordenson.

Ebon Andersson.

Nils Herlitz.

Carl Eskilsson.

Gustaf Velander.

Karl Wistrand.